

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uradništvo in upravištvo je v Ljubljani, Gradlišče štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552. — Člankarstvo in tožila in toži se v Ljubljani

Abonementna za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, za inozemstvo D 90.—

LETO V.

LJUBLJANA, dne 25. julija 1922.

ŠTEV. 87.

List stane od 1. marca 1922:
 celoletno Din 75.—, t. j. (K 300.—);
 polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—);
 četrtletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—);
 mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Prometne kalamitete.

Pretekli teden je zagrebško ravnateljstvo dekretiralo ponovno prepoved prevzemanja brzovoznega in tovornega blaga v vagonih tovornih iz postaj v Sloveniji za vzhod, ter prepovedala tudi vsak tranzit za proge in postaje na vzhodu. Zaprlo je glavno progno Vinkovci—Sisek ter spojno progno Caprag—Karlovac celo za živilne transporte iz Srema v Slovenijo za žita, mlinske proizvode in koruzo. Zadnje predmete je dovolilo prevažati pač za pasivne kraje v gorskem Kotoru, Liki in hrvatskem Primorju, ne pa za Slovenijo.

Naravna posledica tega ukrepa je bila samoumevno, da ne morejo niti naši mlinci dobiti iz Vojvodine zadosti žita in da naši trgovci ne morejo pripeljati dovoljnih količin moke v Slovenijo. Pošiljke, ki so bile že pred mesecem dni oddane v Bački še do danes niso dospele v Ljubljano in v Maribor in resno se je že začelo povpraševati, kam naj vodijo te stalno naraščajoče in ponavljajoče se prometne neprilike.

Medtem ko je promet v Sloveniji še v redu in sorazmerno dobro funkcionira, je vsaka izmenjava blaga z vzhodom vsled Zagreba in preobremenjene glavne proge Sisek—Vinkovci izključena.

Slovenija je pri tem dvojno prizadeta in udarjena. Prvič ne more za svoja mesta, industrijske kraje in druge pasivne dele dobiti iz Vojvodine dovolj živil, predvsem žita in moke. Drugič pa ne more naša industrija, posebno industrija stavbenega materiala, ki ima sedaj največjo sezono, odpremiti svojih pošiljatev in izpolniti svojih pogodb. Vse intervencije in opozoritve v tem oziru so ostale doslej brez uspeha.

Naše železniške oblasti se izgovarjajo sedaj na stroje in strojno osobe. Mnogo se govori, da je v zadnjem času kakih 60 izurjenih strojev zapustilo državno službo in da je vsled tega kljub novim lokomotivam nastala velika panika, ker ni za izstopivše strojevodje nadomestila. Pa naj bo stvar kakor hoče, konstatiramo eno: najeli smo notranje investicijsko posojilo, da popravimo to glavno progno, da se nabavi pragove, odobrili so se železniškemu ministru izredno visoki budžetski krediti, dobili smo na 5000 vagonov iz Nemčije, 67 strojev in konec koncev smo v še večjih prometnih kalamitetah kakor sploh kdaj poprej. In baš sedaj ko stojimo neposredno v žetveni sezoni, ko začenja forsirana izvozna kampanja, sedaj pa niti lokalni promet iz Bačke v Slovenijo ne funkcionira. Kaj je vzrok temu? Kaj je vzrok, da uslužbenici trumoma zapuščajo državno službo, Predlagalo se je opetovanje, naj se to temeljito preišče in preskrbi enkrat za vedno, naj se izdela vendar enkrat program in naj se zasadi že enkrat lopato, da se zboljša glavna progna Zagreb—Beograd.

In kaj vidimo namesto tega? Nikjer se še ni pričelo z delom, niti ene postaje se še ni razširilo, na celi ogromni progi ne vidite niti ene partije delavcev. Nasprotno pa se na škodo tovornega prometa forsira brzovlake, ki vsled velikih zamud prevrnejo ves vozni red in samo ruini-rajo progno.

Pomočnik ministra saobračaja, ugledni inženir Avramović je izjavil na nedavni konferenci delegatov gospodarskih korporacij, da cel naš vozni park komaj zadostuje, da bi prevozili in vnovčili eno tretjino naše žetve in produkcije. Ker pa je znatni del parka defekten, smo v stanju vnovčiti samo eno petino naših proizvodov.

Ako slišimo tako usodepolno izjavo iz ust najkompetentnejšega činitelja naše prometne uprave in ako pomislimo, da se bo kljub temu stot milijonsko dolarsko posojilo zabilo v sive skale arnavtskih pokrajin, potem pač ni treba nadaljne razlage, zakaj ne moremo zboljšati kljub vsej rodovitosti zemlje našega gospodarskega položaja in naše valute. Tu ne pomagajo vsi Kumanudijevi-Jekovljevičevi eksperimenti z valutnimi sekaturami nič, ker vedno globlje lezemo v nered in je vsa toliko proslavljena konsolidacija le navidezna!

Izjava Avramovića o našem prometnem položaju je strašno porazna za našo gospodarsko politiko in dokaz, da so razmere v naši prometni upravi skrajno nezdrave. Vse se dela direktno proti željam in predlogom gospodarskih krogov in ministrstvo za promet do danes še ni čutilo potrebe iskati sporazuma in stika z gospodarskimi korporacijami.

Nam Slovincem, ki smo bili dosedaj tako srečni, da smo imeli malo reda na naših progah, se odpirajo z novim letom, ko bi prešla južna železnica v najem državne uprave, žalostne perspektive. Razmetalo se bo naše uradnike in uslužbence po vseh pokrajinah, razvleklo vagona na vse vetrove, da se doseže tudi pri nas ista ujedinjena prometna mizerija.

Zakon o ameriškem posojilu.

Zakon o državnem zunanjem posojilu iz leta 1922 se deli v dva dela in sicer obsega prvi pogodbo med našo vlado in družbo za zgradbo železnice in pristanišč d. z. o. z. v Gernezeju, drugi pa pogodbo med našo vlado in družbo Bler & Comp. v New Yorku.

V prvi pogodbi se zavezuje naša vlada, da bo poverila izvršitev zgradbe železniške zveze iz Beograda k morju in zgradbe jadranskega pristanišča ob ustju nove proge v finančnem kakor tudi v tehničnem oziru omenjeni železniški družbi. Nominalni znesek posojila je 100 dolarjev v zlatu, obrestna mera znaša 8%; obresti so plačljive v zlatu in sicer 1. maja in 1. novembra vsakega leta.

Posojilo se ne bo emitiralo vse na enkrat, marveč po finančnih potrebah naše države in po izvrševanju gradbenih del v posameznih partijah. Kot prva partija je določenih 25 milijonov odnosno 30 milijonov dolarjev. Obrestna mera 8% se bo po prvi emisiji sporazumno med družbo

in našo vlado spremenila tako, da se bo prilagodila denarnotržnim razmeram v dobi realizacije posojila. Celokupno posojilo je datirano z dne 1. maja 1922 in traja štirideset let do 1. maja 1962.

Vračanje kapitala ima začeti 1. maja 1932, torej čez deset let in sicer na ta način, da se bo odkupovalo na denarnem trgu po cenah izpod ali do vključno al pari cene. Za odkup posojila pred potekom štiridesetletne dobe določa zakon posebno skalo premij, ki začenja 1. 1937 z 10% in konča 1. 1955 z 1%.

Kot najskrajnejši rok za popolno realizacijo posojila je določen 1. junij 1927. Obenem je obvezana naša vlada, da ne sme do popolnega vstvarjenja tega posojila odnosno do 1. junija 1925, torej tri leta, emitirati nobenega drugega zunanega posojila.

Iznos dolarskega posojila je namenjen po zakonu v sledeče svrhe: 1. do svote 30 milijonov dol. nominalne vrednosti za splošne potrebe vlade. V to svrhu sme vlada uporabiti od prve partije 15 odnosno 20 milijonov dolarjev.

2. do svote 70 milijonov dolarjev za zgradbo jadranske železnice in pristanišča ter za vsa ostala železniška in pristanišča dela po volji in odločbi vlade.

Za oni del posojila, ki ga vlada uporabi v splošne namene, prevzema popolno odgovornost in se bo za obrestovanje in amortizacijo te službe vzel denar iz spodaj naštetih, v ta namen zastavljenih dohodkov.

Interkalendarne obresti za oni del posojila, ki bo služil za zgradbo železnice, se bodo do leta 1927 jemale iz posojila v padajočem razmerju.

Naša kraljevina jamči brezpogojno in integralno za plačevanje obresti in vračanje kapitala. Razen tega pa nudi še kot posebno garancijo za službo posojila:

1. prednostno zastavno pravico na vse čiste dohodke državnih monopolov in naših carinskih dohodkov z edino rezervo, da se bodo ti dohodki, ki so že zastavljeni za poprej emitirana posojila, porabili v prvi vrsti za službo teh posojil. Zastavljajo se monopoli tobaka, cigaretnega papirja, petroleja, soli, znamk, vrednotnic in užigalic.

2. zastavno pravo na celokupne bruto dohodke vseh državnih železnic, ki obstojajo v naši kraljevini in o katerih vlada izjavlja, da so proste hipotek ali drugih katerikoli bremen, kakor tudi železnice Beograd-jadransko morje in pripadajočega pristanišča.

Dohodke železnic se bo pritegnilo k plačanju le tedaj, ako dohodki monopolov in carin ne bi zadostovali za obrestno in amortizacijsko službo v tujih valutah. Zato bo morala naša vlada poslati Blerovi skupini mesečni izkaz bruto dohodkov državnih železnic in odrediti monopolni upravi, da skrbi za službo dolga v zlatu. Vlada se obveže, da ponudi zastopniku Blerove družbe eno mesto v upravnem odboru samostojne monopolne uprave in svrhu kontrole monopolnih dohodkov.

Posojilo je prosto vseh davkov, taks in pristojbin, sedanjih in bodočih. Ravnotako tudi pogodba in vsi drugi akti in dokumenti, ki so v zvezi s posojilom.

Najvažnejši je sledeči pasus: Vlada odstopa to posojilo bančni družbi, ki ga bo po določilih vlade realiziralo. Prvi del v znesku 25 do 30 milijonov bo ostvarjen v Nemyorku. Najmanjši del ne sme znašati manj kot 10 milijonov dolarjev. Za vsako delno posojilo se bo sklenila z našo vlado posebna pogodba, s katero se bodo določile vse podobnosti in tehnični pogoji denarnih operacij.

Emisijski tečaj prvega dela se že vnaprej fiksno določa na 86.75%. Za sindikatne in režijske stroške si društvo zaračunjava osem točk pri določitvi kurza bodočih delnih emisij.

Program del in plačil, ki se imajo izvršiti iz deleža, ki je namenjen za splošne potrebe, določa naša vlada. V tem oziru bi bilo treba, da bi se sedaj v skupščini natančno fiksiral program investicij; za teh 80 milijonov dolarjev, glede katerih obstojajo danes le kombinacije in finančni ministri sam ni jasno in konkretno povedal, kako namerava uporabiti to svoto za konsolidacijo dolgov in popravo valute. (Dalje prih.)

M. Savit:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Prespansko jezero je dajalo okrog 30.000 kg sveže ribe in sicer krapov in bele ribe, ki se je deloma nasolila, a povečini porabila sveža v okolici. Dojransko jezero da okrog 400.000 kg rib in sicer krapov, perkij, platic in belih rib. Največ je bele ribe in perkije. Riba se je ob hladnem vremenu donášala v okoliška mesta in mesteca, kadar pa je bilo bolj vroče, se je nasolila in šele potem raznašala. Najboljše izkoriščanje ribe bi bilo ako, bi se po možnosti živa ali v ledu z železnico izvažala v Solun, ker vozi železnica na grški strani ob dojranskem jezeru. V ta namen bi bilo treba zagurati od strani Grške svobode izvoza sveže ribe in z železnico skleniti prevozno pogodbo. V kolikor bi se to ne dalo doseči, bi bilo treba i nadalje soliti ribe in jih izvažati v notrajnost države na ta način, da bi ribiči to sami vršili. V to svrhu bi bilo treba osnovati ribarsko zadrugo dojranskih ribičev.

Skadarsko jezero da okrog 800.000 kg ukljevov, 100.000 kg krapov, 20.000 kg jegulj 300.000 kg jezikov, 10.000 kg postrvi 5000 kg skakavic in 4000 kg klinov. V Črni gori se je riba deloma konzumirala v svežem stanju, deloma solila in sušila, ter se kot taka izvažala v Srbijo, Dalmacijo in Italijo. Treba bi bilo urediti hladilnice za ribe, delavnice za soljenje, sušenje in konzerviranje rib, kakor tudi za odstranitev skrg, dalje za izdelavo srebrnaste esencije in za uporabo iker. Ribiče okrog jezera bi bilo treba združiti ter jim pomagati, da si nabavijo orodja in uredijo delavnice za predelavo rib.

V Subotškem okraju se nahajata dve jezera in sicer Palič, ki obsegajo 3.200 oralov in Ludaš s 400 orali. Oba jezera imata dobre ribe, krape in karaše.

Umetni ribniki se nahajajo v Bosni, Hrvaški, Slavoniji in Vojvodini. V Bosni imamo dva ribnika, ki sta last g. Burde, in sicer v Prijederu in Gradiški, ki merita 800 ha prvšine, kjer bi se pri forsirani produkciji lahko dobilo letno 400—500.000 kg rib. Gojijo se plemenite in

hitro rastoče vrste krapov, linjakov, kečig, ščuk sulcev, karaš in ameriških vrst sulcev. Razume se, da je krap med njimi najglavnejši. S tema dvema umetnima ribnikama se je pokazalo, da je Bosna neobičajno ugodna za umetno ribarstvo in da so dohodki ribnikov lahko mnogokrat večji kakor pa na Češkem. V Slavoniji se nahaja več ribnikov, ki pripadajo različnim posestnikom. Največje ribnike ima Delniška družba za ribarstvo v Zagrebu, ki ima ribnike v Končanici in v Poljani z obsegom 2875 ha in ki je izvažalo največ krapov. Ureditev teh ribnikov je stala okrog 6 milijonov kron. V drugi vrsti stoji «Našiško ribarstvo» v Našicah s 15.530 katastralnimi orali, od katerih je 20% suhih a 1200 oralov leži pod vodo. V normalnih časih je prodajalo letno 360.000 do 420.000 kg krapov, ki so bili preko 1 kg težki, in 90—120.000 kg linjakov. Potem prihaja ribnik Grudnjak, ki je last podjetja Gutman d. d. v Belišću s 420 katastralnimi orali, ki se bo letos povečal na 600 oralov. Rib (krapov) prodajo v normalnih razmerah okrog 120.000 kg. Dalje pride Ribogojno društvo v Zdenčini, ki je bilo ustanovljeno od eskomptne in srbske banke, poprej Cvilingovo, ki ima 400 oralov zemlje pod vodo, a pripravljajo novih 2500 oralov. Dalje imajo grof Erdevi v Jaski ribnik od 110—120 oralov Josip Madjar od 240—250 oralov, takoj pri Gutmanu; dalje knez Odeskalki v Iloku, 448 oralov, Ana Panajot v Zdenčini okrog 200 oralov in g. Frodola v Bokčiču 360 oralov. Ribnik mora biti pol drug meter pod vodo da se krap brstijo v maju ter so pred odprave v zimovnike 50—60 gr po komadu težki. Drugo leto je treba dati 4—500 komadov rib na oral ter jih hraniti in sicer 3 kg hrane na komad ribe tako, da so pozimi 1—1,2 kg težke. Dveletne ribe je treba dati 200—350 na oral ter jih dobro krmiti. Hrane je treba dati od spomladi do jeseni vsak dan več. Pri hudi zimi riba spi in manj shujša kakor pa v gorki zimi. Kadar je lepo vreme in je dovolj vode, se dobi na 4 kg hrane 1 kg ribjega mesa, v nasprotnem slučaju pa se dobi 1 kg ribjega mesa od 5—5½ kg hrane. Ribe se krmi s koruzo, navadno s pokvarjeno ali pa z ječmenom. Za debele ribe se koruzo prekrupi, drobne ribe pa se hranijo s koruzno moko in sicer namočeno v tekoči vodi. Za obluževanje ribnikov je treba na 20 oralov po 1 osebo. Intenzivno ribogojstvo, to je umetno dobro hranjenje, daje na Češkem 200 kg na oral, pri nas pa 400 kg, ker je riba pri nas lahko v ribnikih od polovice februarja do polovice oktobra, kar na Češkem ne more biti. Ribe se izvažajo v živem stanju, in zato so imele madžarske železnice in veliki trgovci specijelne vagone z rezervarjem za ribe in bencinovim motorjem z zračno črpalko za vtiskanje zraka v vodni rezervar, kjer se nahajajo ribe. Naše železnice bi morale take vagone preskrbeti v zadostnem

številu, ker bi se vsled visoke vozarine hitro izplačali. Ribnike treba pustiti in se jih ne sme podvreči agrarni reformi-kakor ostalo zemljišče, ki bi se v to svrhu obdelalo. Zgradba ribnikov stane 1000 dinarjev na katastralni oral zemljišča, in sicer radi betonskih del in zgradbe nasipov.

Ribnik traja lahko 20 let in se pozneje napolni z šoto ter postane prvovrstna zemlja. Treba bi bilo skrbeti zato, da se osnujejo zadrugi umetni ribniki, ki bi izkoriščali občinska zemljišča, ki so ugodne samo za ribnike, to je ki se nahajajo pod vodo, so močvirna in barjanska, ker bi se s tem pridobilo na izpašah za živino. Strokovnjaki iz Češke so ugotovili, da bi se okolica Črne Reke na Bitolskem polju lahko spremani v ogromni ribnik z 20.000 ha površine, ki bi bil največji in najprikladnejši na svetu. Poljedeljsko ministrstvo bi moralo posvetiti umetnim ribnikom največjo pozornost, ker dajo ribniki na mesu na hektar zemlje, ki se ne da obdelovati, kakor daje svinjereja na hektar najboljši zemlje za obdelavanje pri mnogo manjšem riziku. Iz tega je razvidna važnost ribnikov. Na Hrvaškem in v Slavoniji imamo med našimi ljudmi strokovnjake za ribolovstvo med njimi tudi prvovrstne specialiste, kakor je g. Dušan Ivković upravnih ribnika v Zdenici—Kočanici, kar nam bo velike koristi za napredek te izredno koristne pridobitne stroke. Pri trgovskih pogodbah z vsemi državami kamor bi se dalo naše ribe prodajati je treba zahtevati po možnosti carinsko prostost uvoza rib, da bi mi mogli ribe prodajati v živem stanju, ker jim je tedaj cena mnogo bolj ugodna. Da bi naše reke, dajale več in boljših rib, bi bilo treba vsako leto na spomlad spustiti vanje znatne količine enoletnih rib iz ribnikov.

Trgovinske bilance na Poljskem.

Gospodarska delavnost vsake države se najlepše zrcali v njeni trgovinski bilanci. Svetovna vojna je znaten del Poljske uničila, tako da se ob vzpostavitvi poljske neodvisnosti o kaki industrijski in trgovinski delavnosti skoro ne moglo govoriti. Trgovinska bilanca je bila negativna in v prvih letih obstoja prerojene Poljske sploh ni mogla biti drugačna. Svetovna vojna je poljsko industrijo popolnoma uničila, pokrajine opustošila in jih oropala vseh bogastev, katera so skupili delo, pridnost in varčnost prebivalcev, tako da ni mogla Poljska ponuditi na svetovnem tržišču prav ničesar. Nasprotno, Poljska je bila celo navezana na ogromen uvoz, in to na uvoz sirovin, kakor tudi finalnih izdelkov, predvsem pa življenskih potrebščin.

Ze leta 1920 so se razmere v Poljski poboljšale in pričakovati je

bilo, da se Poljska kmalu opomore, toda to vstajenje je preprečila boljševiška invazija. Po sklenitvi miru z Rusijo se je začelo razvijati gospodarsko življenje dokaj svobodneje. Od tedaj se je opazalo konstantno povečanje trgovskega prometa, in oživljanje industr. podjetnosti. Ako pogledamo oficijelno statistiko poljske trgovine, tedaj vidimo tam jasno ta rapidni podvig k pozdravljanju poljskih gospodarskih razmer. Tonaža v letu 1921 uvoženega blaga se je napram tonaži uvoženega v letu 1920 zvišala samo za 1,315.234 ton, med tem ko se je tonaža izvoženega blaga za isti čas povišala za 1,407.728,7 ton. Ta porast izvoza napram uvozu je nadaljeval konstantno iz meseca v mesec in v četrtem trimesečju 1921 je opaziti že znaten padec uvoza. Glavna vzroka temu sta bila razvoj industrijske produkcije v Poljski in nizki tečaj poljske valute, ki ni dovoljeval večjih nakupov v inozemstvu.

Ako pogledamo podrobneje statistiko uvoza, bomo našli, da se nanaša porast predvsem na uvoženi premog, življenske potrebščine in metalne izdelke, ki vsebujejo izključno skoro samo stroje za poljsko industrijo. Uvoz premoga iz Gornje Šlezije igra zelo veliko ulogo, ne glede na to, da se nahaja produkcija poljskih premogovnikov v konstantnem rasteju. Pričakovati je, da bo po definitivni inkorporaciji Gornje Šlezije, Poljska v stanju, da bo premog izvažala, a ne uvažala. Porast tonaže uvoženega žita in moke je imel svoj vzrok v tem, ker so boljševiki pri invaziji leta 1920 uničili vse poseve in je bila zbog tega poljska vlada primorana uvažati velike kvantitete tega blaga, ki je bilo potrebno za prehrano prebivalstva in za osiguranje semen, potrebnih v vzhodnih pokrajinah.

Temu nasproti pa kažejo številke izvoza zelo občuten porast glede produktov poljedelske industrije, drv, cementa, petroleja in rudarske industrije, ter se je vrednost izvoza za leto 1921 znatno povečala napram vrednosti izvoza za leto 1920. Iz tega se da sklepati, da bo morala definitivna priklopitev Gornje Šlezije k Poljski popolnoma spremeniti trgovinsko bilanco iz pasivne v aktivno, kar bo tudi brez dvoma najboljše uplivalo na tečaj poljske valute.

Rapidni porast rekonstrukcije poljske industrije se dá povprečno posneti iz spodaj navedenih števil, ki navajajo v odstotkih v razmerju k letu 1913, količino delavcev, zaposlenih v posameznih industrijskih podjetjih:

	1913	1919	1920	1921
	v odstotkih			
tekstilna ind.	100	15	26	72
metalurškična	100	18	30	73
cementna	100	49	62	67

	v velikih sodih	v sodčkih
	M 43.86	M 45.10
dobiček	M 2.50	M 2.50
	M 46.36	M 47.60
+1½% obresti ali diskont		
½% obresti za pot Marseille—Hamburg		
1% provizija za agente		
¼% bančni stroški		
3¼% =	= M 1.51	M 1.55
	Skupaj M 47.87	M 49.15
à 90 = K 43.08	K 44.24	

>Kar zaokrožimo na K 43.10 in K 44.25, prekine besedo gospod Krej. >Ta kalkulacija pa ni popolnoma natančna, kar se tiče skonto in provizije, kar boste takoj videli. — Našli smo, da znašajo obresti, bančni diskont, bančni stroški in provizija za agente skupaj 3¼%. Če vzamemo ceno 43.08 kron ali 47.87 mark in zaračunamo na to različne stroške in obresti, potem vidimo, da znaša

1½% skonto	= M 0.72
1% provizije	= M 0.48
½% izguba obresti	= M 0.24
¼% bančnih stroškov	= M 0.12
skupno	M 1.56

dočim ste se vi zadovoljili s samo M 1.51. Torej nam pride M. 0.05 pri

papirna	100	38	47	50
kemična	100	36	37	77
premogokopi	100	67	72	84
produkcija soli	100	121	109	153
prod. sladkorja	100	14	27	27

Navedene številke nam pričajo, da so tekstilna, metalurškična, kemična in solna industrija najbolj napredovale. Ta napredek se izraža tudi v povečanem izvozu produktov teh industrij v bilanci za leto 1921. Sladkorna industrija je dosegla samo 27 odstotni porast napram predvojni produkciji. Predpostavlja se pri tem da je ostala rentabiliteta produkcije delavskih sil, z izjemo za neke posebne primere, ista kakor pred vojno. Vzrok slabemu napredovanju sladkorne industrije je predvsem iskati v pomanjkanju umetnih gnojil in v slabi letini sladkorne repe. Tej industriji, ki je v letu 1913 producirala 622.800 ton sladkorja, bo treba še dokaj časa, da se bo opomogla, ker se je med vojno skoro vse sladkorne tovarne demontiralo, ter jim odvzelo vse bakrene priprave. Ne glede na to pa ima sladkorna industrija v zalogi še dovolj sladkorja iz zadnje letine, tako da se bo moglo od tega izvoziti v letu 1922 približno 80.000 ton.

Povdarjati je tudi treba, da je v teku prošlega leta poljska vlada sistem državnega varuštva nad industrijo in trgovino, ki se je tekom vojne povsod tako močno razširil, popolnoma odpravila. Ukinilo se je: prepovedi glede trgovine s surovimi kožami, s sirovim petrolejem in njegovimi izdelki, kakor tudi monopol sladkorja in alkohola. Uvedlo se je prosto trgovino za premog, žito in les.

Leto 1922 se je začelo za Poljsko v znamenju svobodne trgovine in svobodnega izvoza poljskih proizvodov. Cela serija velesojmov, med katerimi zavzema oni v Poznaniju prvo mesto, ima namen, da dá pred zunanjim trgovskim svetom jasen dokaz o najlepšem razvoju in hitrem porastu produkcije poljske industrije.

Razna pisarniška lepila

THE REX CO., LJUBLJANA.

Izvoz in uvoz.

Izvoz živine v Trbiž. Italijanska vlada je dovolila uvoz žive živine, ki je bil do sedaj omejen le na notranja italijanska mesta, ki imajo klavnice, počenši od 26. junija tudi za obmejno mesto Trbiž.

Izvorna izpričevala za pošiljatve v Uruguay. Kozulat Uruguayske republike v Zagrebu obvešča trgovsko zbornico v Ljubljani, da je za vsa pošiljatve iz naše kraljevine v Uruguay

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(13. nadaljevanje.)

>Ali lahko vsak, ki se peča s trgovino, diskontira svoje menice, gospod Krej?<

>To odvisi v prvi vrsti od trgovca samega, Adolf. Če banka diskontira kako menico, to se pravi, izplača njen znesek po odtegnitvi provizije in predvsem obresti za čas, do katerega bi morala še teči menica do dne zapada, potem da banka imejitelju menice predujem, in sicer pod gotovim pogojem, da bo namreč dotični, ki ima menico plačati, jo tudi, kadar zapade, resnično rešil. Če se to ne zgodi, bo seveda banka na menico dani predujem zopet nazaj zahtevala, in zato mora nuditi banki financijelno in trgovsko stanje tistega, ki zahteva predujem, gotovo poročstvo. — Povrnimo se zdaj zopet k zaračunavanju cen! Dobiček torej, ki ga hočemo imeti, sem nastavljal na M 2.50 za 100 kg. Ernst, vi ste dober aritmetikar, izračunajte nam torej prodajne cene! Poprej pa hočem pripomniti še sledeče: Mi oferiramo

vedno s trimesečnim rokom od dne odpošiljatve iz Hamburga; cena se razume netto, to je brez skonto in mi povzamemo znesek naših faktur iz menice, ki se glasi na kupca. Če hoče ta plačati takoj, torej po prejemu fakture in prilog, mu dovolimo zato 1½% skonto. Naše cene postavimo v kronah, in sicer po kurzu 90 kron = 100 mark. Naši agenti dobe 1% provizije in bančni stroški znašajo ¼%.

Ernst se spravi na delo:

>Moramo torej M.2.50 pribiti k posameznim cenam kot dobiček, dalje 1½% obresti, ¼% bančnih stroškov in 1% provizije.<

>Nekaj ste pregledali pri tem, namreč, da mi prodajamo od dne odpošiljatve iz Hamburga, da pa je blago iz Marseille do Hamburga, vključno prekladanja tamkaj, približno mesec dni na potu in da nastane na ta način izguba obresti 6% na leto ali ½% na mesec, kar morate tudi upoštevati. Mi kupimo namreč blago, dobavljeno prosto krov Marseille in isti dan, katerega se izvrši odpošiljatev, izgotovi Ruffier & Comp. tudi fakturo. Termin torej, ki ga imamo, teče od tega dne.<

>Torej še ½% več, pripomni Ernst, ko začne zopet s svojim računanjem. >Naše cene sestojte torej iz

potrebno izvorno izpravevalo (certificado de origen) v dveh izvodihi, ki jih za Slovenijo in Hrvaško izdaja zagrebški konzulat. Pristojbina za vizum certifikata znaša 0.50 pese t. j. (6 francoskih frankov).

Izvoz vina. Kmetijsko ministrstvo je posredovalo pri prometnem ministrstvu, naj bi se na drž. železnicah znižale pristojbine za izvoz vina. V Dalmacijo se pošlje več vagonov in lokomotiv, ker čakajo tam še velike množine neprodane vina na izvoz.

Izvoz našega lesa preko Reke v Francijo. Francoska vlada je na prošnjo beograjskega francoskega poslaništva in reškega konzulata odredila, da se les iz Jugoslavije v tranzitu preko Reke ima smatrati od strani francoskih carinskih uradov kot direktno uvožen, ter da se ima vsled tega cariniti po minimalni tarifi brez takse.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Nemška zunanja trgovina. Prva dva meseca tekočega leta sta bila za razvoj nemške zunanje trgovine zelo ugodna, a ne tako ugodna nista bila mesec marec in april, kjer se jasno kažejo posledice izvoza predmetov, katere mora izvažati Nemčija v svrhu reparacij, ne da bi za to kaj uvažala.

Položaj trgovine na Nizozemskem. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je prejela obširno konzularno poročilo gospoda M. Merensa, našega konzula v Amsterdamu, o položaju trgovine in industrije na Nizozemskem ter o možnosti in bodočnosti trgovskih stikov med našo kraljevino in Nizozemskem. Poročilo je tiskano v francoskem jeziku in je interesantom na vpogled v zbornični pisarni.

Industrija.

Veliko električno centralo zgradijo na Moravi in v Ovčar-Banji. To bo ena izmed največjih električnih central v naši državi, ker bo pri največjem upadu vode še vedno razpolagala z 2500 konjskimi silami. Elektrarna bo dajala razun Čačku potrebni tok vsem naselbinam naokrog.

Denarstvo.

Nov sovjetski denar. Svet ljudskih komisarjev je sklenil naminiti v sovjetski Rusiji nove novčanice za 5 in 10 milijonov sovjetskih rubljev.

Carina.

Nova izvozna carinska tarifa. Nova tarifa objavljena v »Službenih Novinah« in je stopila z dnem objave v veljavnost; njene postavke so sledeče:

1. (v dinarjih za 100 kg). Pšenica in rž 30.
2. (za 100 kg). Oves in ječmen 10.
3. (za 100 kg). Seno brez razlike 5. Pripomba I (k št. 2 in 3): Zabranjeno je izvoziti vse vrste sena in slame, bar in suho deteljo, oves, živinsko in sladkorno peso, svežo in suho ter rezance od živinske in sladkorne pesé brez razlike. — Pripomba II.: Izvoz otrob brez razlike je dopuščen, čim poljedeljsko ministrstvo zagisuje potrebne količine za prehrano živine v državi.
4. (za 100 kg). Opij 500.
5. (za komad). Konji in kobile: a) belgijske in noriške pasme preko 3 leta starosti 400; b) žrebeta do 1 leta in od 1—3 let belgijske in noriške pasme 200; c) konji, kobile in žrebeta do 3. let ostalih pasem 250; č) konji za klanje 50.

Pripomba I.: Izvoz polnokrvnih konj angleške in arabske pasme je dopuščen po predhodnem odobrenju poljedeljskega ministrstva. Pripomba II.: Kot konji za klanje se smatrajo oni, ki niso sposobni za drugo uporabo. Klanje takšnih konj se bo vršilo samo pod nad-

zorstvom državnih veterinarjev. Konji za klanje zaklani, očiščeni in odrti so prosti carine.

6. (komad). Mezgi 300 osli 150.
7. (komad). Ovce in koze: I. žive: a) ovce 30, b) koze 20; II. zaklane, očiščene in odrte ter sveže meso (za 100 kg) 50.

Pripomba: Pod ovcami in kozami se računajo tudi ovni in jagnjeta, jarci in kozlički. Ovce, ovni, jagnjeta, koze, jarci in kozlički, zaklani a neodrti, plačajo 20 (po komadu).

8. (za komad). Goveda in bivoli s teleti: I. živi: a) buše do 300 kg 120, b) vse ostalo 250; II. zaklani: a) očiščeni in odrti brez razlike kakor tudi sveže in soljeno meso 60 (za 100 kg), b) očiščeni ali neočiščeni, a neodrti aa) buše do 300 kg 120 (komad) bb) buše preko 300 kg in vse ostalo 250 (komad).

Pripomba I.: Buše žive preko 300 kg plačajo po I.) b). — Pripomba II.: Teleta zaklana in odrta, kakor tudi sveže in soljeno telečje meso plača po II. a) Jetra, srea, pljuča in ledvice, kadar se izvozijo posebej, so proste carine.

9. (komad). Svinje: I. žive: a) do 50 kg prosto, b) preko 50 kg 200; II. zaklane ter sveže svinjsko meso tudi soljeno 60 (za 100 kg).

Pripomba I.: Svinje žive do 50 kg se ne smejo pri izvozu mešati s svinjami preko 50 kg. Drugače se bo plačala na celokupno število svinj izvozna carina po I.) b). Če pa so svinje prijavljene do 50 kg, a se pri pregledu ugotovi, da so pomešane, se bo to smatralo za poskus tihotapstva, ki se bo kaznoval po I.) b). — Pripomba II.: Jetra, sree, pljuča in ledvice, ako se izvažajo posebej, so prosta carine.

10. (za 100 kg). Mast: a) svinjska 150, b) gosja 200.
11. Mesni pridelki so prosti.

Pripomba: Izvoz žive in zaklane živine, svežega in predelanega mesa ter slanina, perotnine, kakor sploh vseh živinskih sirovin in pridelkov, se mora vršiti samo preko odrejenih mejnih veterinarskih postaj odnosno carinarnic in po odobrenju državnega živinozdravnika, postavljenega od strani poljedeljskega ministrstva. Od tega so izvzete pošiljke v poštinih paketih v težini do 5 kilogramov.

12. Jajca (za 100 kg). 200.
13. Volna (za 100 kg). 1000.
14. (za 100 kg). Kože sirovine, suhe ali mokrosoljene in v apno položene z dlako ali brez dlake: a) Od domačih živali: 1. goveje: sirove, mokrosoljene ali v apno položene 1000, suhe 1000; 2. telečje: sirove, mokrosoljene ali v apno položene 1000, suhe 2000; 3. ovčje in koze 800; 4. jagnječje, in kozličkove 800; 5. konjske 400. b) Od divjačine brez razlike in od domačega zajca (kunca) 2000.

15. (za 100 kg). Krpe in odpadki: a) volneni, stari in novi ter vsi odpadki in krpe, med katerimi se nahajajo tudi volneni 600; b) ostali: novi in stari sortirani: laneni in konopljeni 100, bombažni beli 20, a ostali bombažni so prosti, novi in stari nesortirani 200.

Pripomba: Stare volnene krpe in odpadki brez razlike, razun pletenega blaga kakor nogavice, rute, šali itd. ako se predloži uverenje trgovskega ministrstva, da se ne morejo predelati v državi, plačajo carino kot bombažne bele krpe in odpadki.

16. (za 100 kg). Staro železje 100.
17. (za 100 kg). Baker, kositer in stari cink ter njihove legure 500.
18. Črni premog (za 100 kg) 1.
19. (za 100 kg). Izdelki šumarstva: a) Oblikovci: aa) hrastovi, orehovi, javorjevi, jesenov in brestovi preko 30 cm srednje debeline brez ozira na dolžino 10; bb) igličasti vrst preko 30 cm srednje debeline in do zaključno 6 m dolžine 30; cc) ostali prosti. b) Prede-

lan les brez razlike (izvzemši železniške prage in hrastov specialni stavbni les) prost. c) Bukovi železniški pragi impregnirani in neimpregnirani. 2. č) Hrastov specialni stavbni les (hrastovi železniški pragi preko preko 270 cm dolžine žagani) prost.

Pripomba: Zabranjen je izvoz kostanjevega lesa, predelanega in nepredelanega, izvzemši palice sirove in predelane, hrastovih oblikovcev od 20—30 cm srednje debeline in hrastovih železniških pragov, tesanih brez razlike, a žaganih do zaključno 270 cm dolžine.

20. (za 100 kg). Odpadki od kavčuka 200.

21. (za 100 kg). Živinska dlaka: a) goveja razun dlake iz repa, konjska razun grive in repa, kozja in svinjska razun ščetin 100; b) konjska griva in žima, goveja dlaka iz repa, zajčja in ostale ter ščetine 1500.

22. (za 100 kg). Ostanke pri klanju in predelavi živine: a) želodci, telečji in jagnječji, sveži soljeni in suhi 300; b) goveje rogovje 200; c) kosti ekstrahirane in neekstrahirane 200; č) čreva brez razlike 100; d) parklji, kopita, ovčji rogovi in ocvirki 50.

23. Konoplja prosta.

Pripomba: Konoplja se more izvoziti samo preko carinarnic v Subotici, Beždanu, Mariboru, Rakeku, Jesenicah, Koprivnici, Osijeku in preko vseh glavnih carinarnic na našem Primorju.

24. (za 100 kg). Laneno vlakno in predivo 200.

25. (za 100 kg). Oljkini plodovi in semena 200.

26. (za 100 kg). Stekleni odpadki 100.

27. (za 100 kg). Stroji in njihovi deli, instrumenti, aparati za industrijsko uporabo, ako so izdelani v domačih tvornicah, so prosti.

Pripomba I.: Kot dokaz, da so ti stroji in njihovi deli, instrumenti in aparati izdelani v domačih tvornicah, služi uverenje pristojne industrijske, trgovsko-obrtne, odnosno obrtne zbornice. — Pripomba II.: Izvoz strojev in strojnih instrumentov ter aparatov inozemskega izvora je dopuščen samo po predhodnem odobrenju trgovskega ministrstva in to brez carine.

Zvišanje posredovalnice za carinjenje mednarodnih poštinih pošiljk. Z 10. julijem t. l. se je zvišala posredovalnica (carinjalnica in dostavnina ozir. obvestnina) za carinjenje uvoženih in izvoženih mednarodnih paketnih pošiljk od treh na pet dinarjev.

Ocarinjenje steklenic za pivo in mineralno vodo. Finančni minister je odredil, da se take steklenice ocarinjajo po minimalni postavki ter pri tem ni treba predlagati potrdil, ali so steklenice domačega ali tujega izdelka.

Povišanje ažia pri uvozni carini. Trgovska in obrtniška zbornica opozarja vse interesente, da da je po brzovojni naredbi finančnega ministra C. br. 45730 z dne 10. julija t. l. počenši od 15. julija povišan ažio na uvozno carino na 600 odstotkov, to je, da je 100 zlatih dinarjev enako 700 dinarjev v novčanicah. Povišani ažio se pobira za vse blago, za katerega ni bilo do vključno 14. julija plačana uvozna carina. Za blago, ki se carini po vrednosti to povišanje ažija ne velja.

Promet.

Prometne izpremenbe. Sprejemanje in odpošiljanje kostanjevega lesa v vozovnih nakladah za tvrdko Kurka in Wildi v postajo Polzela-Braslovče je zopet dovoljeno vendar z omejitvijo, da sme eden pošiljatelj v isti nakladalni postaji naložiti in odposlati le po eden voz dnevno za to postajo. — Sprejemanje in odpošiljanje vsakovrstne robe, ki je naslovljena na »Eisenwerke Komorau« v postajo Herovice (Horowitz)

je zopet dovoljeno. — Od 18. julija t. l. je za postaje na progah Jesenice-Podbrdo, Jesenice-Ljubljana-Karlovac dovoljeno sprejemati in odpošiljati brzovozno robo in sporovozno robo v vozovnih nakladah. 2) Za postaje na progah Zagreb d. k. -Karlovac, Caprag-Glina-Karlovac, Zagreb d. k. -Gyekenyes, Dalj-Osijek-Križevci, Kloštar-Koprivnica, Novska-Dugo selo, Sisak-Vinkovci i. i. v tranzitu preko teh prog je dovoljeno sprejemati in odpošiljati tudi mlatilne stroje in poljedelske stroje, drva za kurjavo naslovljena na gradsko aprovizacijo v Zagrebu, ter nadalje v vozovnih nakladah miinske proizvode, koruzo, seno in slamo, pošiljke, ki se upotene v pasivne kraje in sicer v postaje na progah Karlovac-Bakar, Ogulin-Gračac, Caprag-Glina-Karlovac in Sunja-Banjaluka.

Kmetijstvo.

Za pospeševanje sadjarstva in za uničevanje škodljivih živali in rastlin je predložilo poljedeljsko ministrstvo ministrskemu svetu poseben zakonski načrt.

Razno.

Gremiju trgovcev v Ljubljani je poslalo kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani sledeči dopis: Policijsko ravnateljstvo opozarja prigodom vsesokolskega zleta na določila glede navijanja cen in svari trgovce in obrtnike pred izrabljanjem položaja. Navijanje cen bi napravilo slab utis zlasti na inozemce, ki bodo v velikem številu posetili ta zlet in, ki bi v tem slučaju dobili najslabše mnenje o našem trgovskem in obrtniškem stanu. Že njihova stanovska in ne samo državna zavest morala bi prepovedati trgovcem in obrtnikom, da ne izkoristijo vsesokolski zlet v svoje lastne sebične namene. Prestopki, katere bo dognala oblast, se bodo najstrožje zasledovali. Gremij trgovcev opozarja na ta dopis vse svoje člane s prošnjo, da s podraževanjem in navijanjem cen ne oslabe dobrega vtisa, ki ga bo na vsak način naredila naša Ljubljana na izletnike. — Načelnik.

Inozemske pošiljke knjig in časopisov. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani obvešča vse interesirane kroge, da je generalni inspektorat ministrstva financ z odlokom z dne 24. junija J. br. 9603 odločil, da smejo carinarnice cariniti brez dovoljenj odbora pri Narodni banki vse drobne poštno pošiljke, ki vsebujejo knjige, note, modne časopise in druga priporočila, ki prihajajo v teži do pol kilograma iz inozemstva in ki niso namenjene trgovini ako prihajajo na naslov zasebnih oseb in obrtnikov.

Izgubljene obveznice vojnih posojil bivše avstro-ogrske monarhije; postopanje za njih nadomestitev. Finančna delegacija objavlja uradno: Finančno ministrstvo razglašuje z razpisom z dne 9. julija 1922, D. br. 12.836 da je v svrhu nadomestitve (amortizacije) izgubljenih obveznic vojnih posojil bivše avstro-ogrske monarhije enako postopati, kakor je to razglašeno glede predvojnih posojil s tukajšnjim razglasom z dne 8. julija 1922, št. 951/V/Val. ex 1922 (Uradni list št. 75 z dne 15. julija 1922).

Važno za društva. Občeslovensko obrtno društvo v Celju ima v zalogi tiskovine za društvene glasne imenike. Tiskovine so izdelane na močnem papirju pregledno in tako praktično, da se pri vsakem imenu poleg vseh potrebnih osebnih podatkov lahko mesečno vknjižuje tudi plačana članarina. Ena pola zadostuje za 12 članov skoz 16 let. Cena znaša 1.50 Din. za pol. S to tiskovino bo zelo ustrezno mnogim

Zahtevajte povsod le

„ZLATOROG - MILO“

Prvovrstno — izdatno — cenó.

Glavno zastopstvo in zaloga:

R. BUNC IN DRUG, Ljubljana - Celje - Maribor.

Zlatorog

Zlatorog

